

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

KUMPPANINA TYÖELÄMÄ

Arviointi ammatillisen koulutuksen työelämässä oppimisesta ja työelämäyhteistyöstä

**Ammatillisen koulutuksen työelämässä oppimisen ja
työelämäyhteistyön arvioinnin päätöswebinaari
20.9.2022**

**Raisa Hievanen, Paula Kilpeläinen, Mari Huhtanen, Ville Loukusa, Laura
Pylväs, Kirsi Rasinaho, Jenni Taakala, Matti Tujula, Mikko Vieltojärvi**

Arviointikysymykset

Työelämässä oppiminen

- Miten työelämässä oppiminen toteutuu?
- Miten järjestäjät ja työpaikat varmistavat ja kehittävät työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamista?
- Mikä on työelämässä oppimisen vaikuttavuus?
- Mitä vahvuuksia, kehittämistarpeita ja hyviä käytäntöjä työelämässä oppimisessa on?

Koulutuksen järjestäjien ja työelämän yhteistyö

- Mitä yhteistyön rakenteita järjestäjillä ja työelämällä on ja miten ne toimivat?
- Miten järjestäjä seuraa, arvioi ja kehittää työelämässä oppimista ja työelämäyhteistyötä?
- Mitkä tekijät edistävät tai estävät järjestäjien ja työpaikkojen yhteistyötä?
- Mitä vahvuuksia, kehittämistarpeita ja hyviä käytäntöjä järjestäjien ja työelämän yhteistyössä on?

Arvioinnin toteutus

Kohderyhmä: Kaikki ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Arvioinnin suunnittelu

Keskustelut eri tahojen kanssa

- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Opetushallitus
- Työelämätoimikunnat
- Koulutuksen järjestäjät
- Työmarkkinatahot
- Opiskelijajärjestöt

Keskustelut arviointiryhmän kanssa

Muut arvioinnit ja selvitykset

Arviointiaineisto

Rekisteri- ja tilastoaineistot

- Koski-tietovaranto
- Amispalaute (n = 134 212)
- Työpaikkakysely (n = 8 877)
- Työpaikkaohjaajakysely (n = 32 369)

Kyselyt

- Koulutuksen järjestäjät (n = 123)
- Ammatillisia tutkinnon osia opettavat (ryhmävastaus, n = 431)

Haastattelut

- Työnantajat (n = 19)
- Työpaikkaohjaajat (n = 15)

Johtopäätökset ja suositukset

Kehittämisseminaari

- Opiskelijat
- Työelämän edustajat
- Koulutuksen järjestäjät ja henkilöstö
- Sidosryhmät

122 osallistujaa

Jaettu ymmärrys johtopäätöksistä ja kehittämissuosituksista

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Työelämässä oppimisen toteutuminen

Työelämässä oppimisen määrä on lisääntynyt vuosina 2018–2021

- + Koulutussopimusten ja oppisopimusten määrä kasvanut koronapandemiasta huolimatta
- + Järjestäjät edistävät järjestelmällisesti työelämässä oppimisen toteutumista
- Lähes puolella järjestäjistä ongelmia löytää osalle aloista ja tutkinnoista osaamisen hankkimiseen soveltuvia työpaikkoja
 - Haasteet keskittyvät erityisesti perustutkintoihin

Koulutuksen järjestäjien näkemys siitä, minkä alan opiskelijoille on haastavaa löytää työelämässä oppimisen paikkoja

Koulutusala	Maininnat	
	%	n
Humanistiset ja taidealat	30,1	40
Tekniikan alat	21,1	28
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)	12,0	16
Palvelualat	12,0	16
Terveys- ja hyvinvointialat	10,5	14
Kauppa- hallinto ja oikeustieteet	7,5	10
Maa- ja metsätalousalat	3,8	5
Luonnontieteet	3,0	4
Yhteensä	100,0	133

Työelämässä oppimisen suunnittelu yhdessä opettajan, opiskelijan ja työpaikkaohjaajan kanssa ei aina toteudu

- Työelämässä oppimisen tavoitteista ja työtehtävistä ei aina sovita opiskelijan, opettajan ja työpaikkaohjaajan kesken
- Eri osapuolten (oppilaitos/työpaikka) rooleissa ja tehtävissä osaamisen tuottamisessa epäselvyyttä
 - Käsitksissä opiskelijoiden riittävästä osaamisen tasosta ennen työelämässä oppimista, on eroja opettajien ja työpaikkaohjaajien kesken

Ohjauksen ja osaamisen kehittymisen seurannan käytännöistä sopimisessa on puutteita

- Opiskelijoiden ohjaamisesta ja osaamisen kehittymisen seurannan toteutumisesta ei syntynyt selkeää kuvaa
 - Henkilöstön ja työelämän näkemyksissä ristiriitaisuutta
 - On mahdollista, että opettajien ohjaus ei näy työpaikkaohjaajille
- + Opiskelijat pääosin tyytyväisiä työpaikkaohjaajiinsa ja opettajien ja työpaikkaohjaajien yhteistyöhön
- Osaamisen kehittymisen seurannasta ei aina sovita opiskelijan, opettajan ja työpaikkaohjaajan kesken
- Osa työpaikkaohjaajista kaipaa oppilaitoksilta enemmän tukea

Näytöt ja osaamisen arviointi ovat työelämässä oppimisen vahvuuksia

- + Kokonaisuudessaan näytöt toteutuvat hyvin
- + Opiskelijat ja työpaikkaohjaajat tyytyväisiä näyttöjen toteutukseen ja arviointiin
- Työpaikalla suoritettujen näyttöjen määrä vaihtelee paljon koulutusaloittain
- Näyttöjen suunnittelu yhdessä opettajan, opiskelijan ja työpaikkaohjaajan kanssa ei aina toteudu
- Koulutuksen järjestäjien välinen yhteistyö näyttöjen järjestämisessä vielä melko vähäistä

Oppisopimuksen tarjoamia mahdollisuuksia ei tunneta vielä riittävästi

- + Koulutuksen järjestäjillä käytössään monipuolisia keinoja oppisopimuskoulutuksen tunnettavuuden edistämiseksi
- Oppisopimuskoulutusta koskevan tiedon puute työpaikoilla sekä soveltuvien työpaikkojen ja työpaikkaohjaajien puute haasteita
- Työelämä tuntee heikosti myös mahdollisuuden siirtyä koulutussopimuksesta oppisopimukseen tai toisinpäin

Kehittämissuosituksset

- Uusia keinoja työelämässä oppimiseen soveltuvien työpaikkojen lisäämiseksi tulee kehittää
- Oppilaitosten ja työelämän odotuksia ja rooleja osaamisen tuottamisessa tulee selkeyttää
- Ohjauksen ja osaamisen kehittymisen seurannan käytännöistä ja vastuista tulee sopia yhdessä oppilaitosten ja työpaikkojen kanssa
- Näyttöjen suunnittelua yhdessä opettajan, opiskelijan ja työpaikkaohjaajan kanssa tulee vahvistaa
- Koulutusopimuksen ja erityisesti oppisopimuksen tunnettavuutta työelämän keskuudessa tulee edelleen lisätä

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Koulutuksen järjestäjien ja työelämän väliset yhteistyön muodot

Koulutuksen järjestäjillä ja työelämällä on melko monipuolisia yhteistyön muotoja

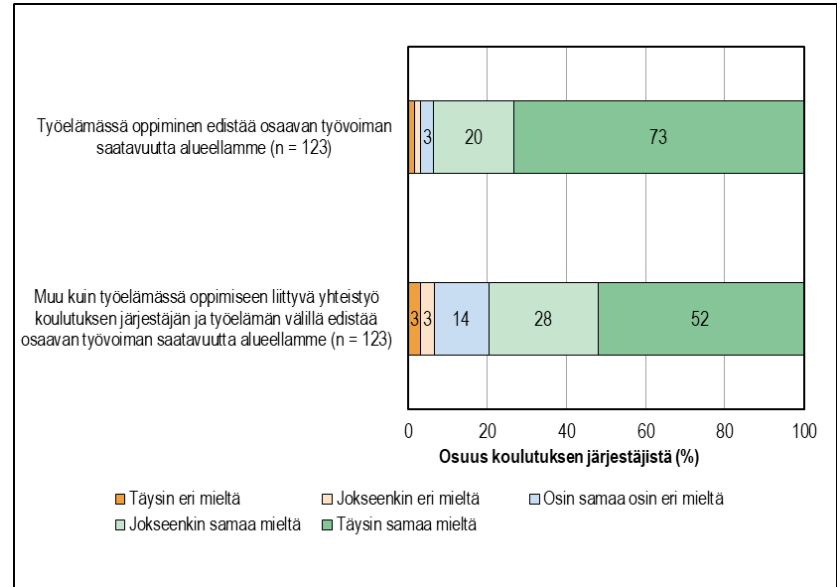
- + Koulutuksen järjestäjät aktiivisesti mukana työelämän kanssa yhteisissä verkostoissa
- + Työelämälle tarjotaan melko laajasti erilaisia palveluita
 - Järjestäjien välinen yhteistyö palvelujen tarjonnassa voisi olla yleisempää
- Koulutuksen järjestäjien kyky tukea työpaikkoja ennakointitiedon käytössä melko heikko

Työelämäyhteistyön vastuuttaminen ja monipuolinen viestintä edistävät palveluiden ja muiden yhteistyömuotojen saatavuutta

- + Koulutuksen järjestäjät määritelleet työelämäyhteistyön vastuut
- + Työelämälle suunnatuista palveluista viestitään monipuolisesti
- Työelämän näkökulmasta tiedotus yhteistyön mahdollisuuksista ainakin osin riittämätöntä
- Järjestäjien ja työelämän kokemukset työelämäpalvelujen työelämälähtöisyydestä osin ristiriitaiset

Työelämäyhteistyöstä on hyötyä kaikille osapuolille

- + Työelämäyhteistyö kehittää opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamista
- + Ammatillinen koulutus ja työelämässä oppiminen parantavat opiskelijoiden valmiuksia muun muassa työelämään siirtymiseen
- + Työelämässä oppiminen ja muu yhteistyö koulutuksen järjestäjien ja työelämän välillä edistää osaavan työvoiman saatavuutta

Koulutuksen järjestäjien näkemys työelämäyhteistyön vaikutuksesta osaavan työvoiman saatavuuteen

Kehittämissuosituksset

- Koulutuksen järjestäjien tulee edelleen kehittää työelämän tarpeista lähtevien palveluiden ja koulutusten tarjontaa. Myös koulutuksen järjestäjien välistä yhteistyötä palveluiden ja koulutusten tarjonnassa työelämälle tulee tiivistää ja yhtenäistää.
- Koulutuksen järjestäjien tulee mahdollistaa ja kannustaa opettajia osaamisen jatkuvaan kehittämiseen. Erityisen tärkeää on varmistaa opettajien ammattialakohtainen osaaminen.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Työelämässä oppimisen ja muun työelämäyhteistyön seuranta, arviointi ja kehittäminen

Koulutuksen järjestäjät eivät hyödynnä saatua palautetta riittävästi työelämäyhteistyön kehittämisessä

- + Koulutuksen järjestäjät seuraavat, arvioivat ja kehittävät työelämässä oppimista ja työelämäyhteistyötä ja keräävät tietoa työelämän osaamistarpeista ja yhteistyömahdollisuuksista
- Henkilöstölle ei aina selkeää miten välittää eteenpäin työelämältä saatua tietoa
- Työelämän näkökulmasta järjestäjien kyky kehittää toimintaansa palautteen pohjalta vaatii kehittämistä
- Järjestäjien kehittämistoiminta vaikuttaa keskittyvän melko paljon aiemmin omaksuttujen käytäntöjen, toimintatapojen ja suhteiden varaan

Työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen kehittämiseen on olemassa monipuolisia menetelmiä

- + Useilla koulutuksen järjestäjillä monipuolisia ja vaihtoehtoisia tapoja työpaikkaohjaajien osaamisen kehittämiseen
- Noin kymmenesosa järjestäjistä ei tarjoa säännöllisesti työpaikkaohjaajille mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen
- Osa työpaikkaohjaajista toivoo erityisesti oppilaitoksilta isompaa panostusta työpaikkaohjaajien kouluttamiseen

Kehittämissuosituksset

- Koulutuksen järjestäjien tulee edelleen panostaa työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen kehittämiseen ja mahdollisuuksia osaamisen päivittämiseen ja kehittämiseen tulee tarjota nykyistä useammin.
- Työelämässä oppimisen ja työelämäyhteistyön seuranta, arviointia ja kehittämistä tulee jatkaa edelleen ja oppilaitosten henkilöstön roolia siinä selkeyttää. Erityisesti muuta kuin työelämässä oppimista koskevaa yhteistyötä tulee kehittää paremmin työelämän tarpeita vastaavaksi ja hyödyntää siinä saatua palautetta.

I jämförelse med de finskspråkiga utbildningsanordnarna bedömde de svenskspråkiga utbildningsanordnarna

- att processerna för lärande i arbetslivet och annat samarbete med arbetslivet är mindre fungerande.
- att tjänster till arbetslivet inte i lika stor grad förverkligas utgående från arbetslivets behov.
- att gemensamma projekt med arbetslivet och arbetslivsperioder för lärare inte är lika allmänna.
- att man samarbetar mindre aktivt med andra utbildningsanordnare gällande lärande i arbetslivet och genomförande av yrkesprov.
- att uppföljning och utvärdering av lärande i arbetslivet och annat samarbete med arbetslivet förverkligas sämre.
- Den svenskspråkiga personalen upplevde att deras yrkesspecifika kompetens utvecklas mindre via samarbete med arbetslivet än den finskspråkiga personalen.